

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІА
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ПОЗНАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
КЛАЙПЕДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(ЛИТВА)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**
(збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-методичної конференції)
6-7 березня 2025 р.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ : ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-методичної конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.). Одеса : ОНЕУ, 2025. – 433 с.

Оргкомітет конференції (згідно наказу ОНЕУ №200 від «27» грудня 2024 року) :

- **Анатолій Ковальов** – доктор екон. наук, професор, ректор ОНЕУ;
- **Володимир Шинкаренко** – к.ф.-м.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ОНЕУ;
- **Ханна Левандовська** – професор Академії прикладних наук Державного університету імені Стефана Баторія в м. Скерневиці, Республіка Польща;
- **Александра Гавел** – професор Відділу Міжнародної Конкурентоспроможності Познанського університету економіки та бізнесу, Республіка Польща;
- **Марина Юрченко** – к.ф.-м.н., доцент Клайпедського університету, Литва;
- **Марина Слатвінська** – керівник Центру забезпечення якості освіти, д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів ОНЕУ;
- **Наталія Сиротенко** – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ;
- **Юлія Асєєва** – зав. кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки, академік НАН ВО України, д. психол. н. (MD), доцент ОНЕУ;
- **Лілія Жердецька** – д.е.н., доцент, зав. кафедри банківської справи ОНЕУ;
- **Яна Сало** – к.е.н., доцент кафедри маркетингу та міжнародної логістики ОНЕУ;
- **Катерина Семенова** – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ;
- **Тетяна Збрицька** – к.е.н., доцент кафедри управління персоналом та економіки праці ОНЕУ;
- **Олена Сергєєва** – к.е.н., доцент кафедри банківської справи ОНЕУ;
- **Лідія Морщакова** – фахівець I категорії навчально-методичного відділу ОНЕУ.

У рамках роботи конференції представлені такі тематичні напрями:

- 1) ефективний менеджмент освітньої діяльності та інтелектуалізація праці науково-педагогічних працівників для забезпечення якості вищої освіти;
- 2) студентоцетрований підхід у навчанні: сучасні методики викладання, засоби та методи досягнення програмних результатів навчання;
- 3) інноваційні моделі розвитку науково-педагогічної компетентності викладачів у системі вищої освіти;
- 4) діджиталізація систем та технологій навчання у закладах вищої освіти в сучасних умовах.

У збірник увійшли тези доповідей учасників конференції, які відповідають тематиці конференції та містять науково-методичні розробки з питань забезпечення якості вищої освіти.

Тези друкуються в авторській редакції.

Беспалов В. М.,
к.е.н., доцент кафедри маркетингу та міжнародної логістики
Носаченко О. А.,
к.е.н., доцент кафедри маркетингу та міжнародної логістики
Обнявко О. В.,
к.е.н., доцент кафедри маркетингу та міжнародної логістики
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

ЧИННИКИ УСПІШНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Успішний менеджмент освітньої діяльності у закладах вищої освіти (ЗВО) в умовах конкурентного середовища залежить від ключових чинників, які забезпечують якість освіти та конкурентоспроможність університету.

Чинники успішного менеджменту освітньої діяльності для забезпечення якості вищої освіти в умовах конкуренції закладів вищої освіти можна поділити на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні чинники в цілому сприяють успішності забезпечення якості вищої освіти:

1. Стратегічне управління та гнучкість:

- *розробка довгострокової стратегії розвитку ЗВО з урахуванням тенденцій ринку праці та освітніх стандартів.* В ОНЕУ розроблена та реалізується «Стратегія розвитку ОНЕУ на період 2021-2025 рр.»;

- *чітко визначені місія, візія, стратегічні цілі.* В ОНЕУ вони визначені у наведеній вище Стратегії;

- *адаптація навчальних програм до змін у технологіях, науці та реальному сектору економіки.* Навчальні програми ОНЕУ орієнтовані на сучасні тенденції українського ринку праці та досягнення науки й професійної економічної діяльності, зокрема, вони враховують глобалізаційні процеси, цифровізацію економіки, застосування в економіці технологій штучного інтелекту тощо;

- *гнучкість управління для швидкого реагування на нові виклики* (онлайн-освіта, дуальна освіта, міжнародні освітні програми тощо) забезпечується врахуванням пропозицій викладачів, стейкхолдерів, академічної спільноти, результатів наукових досліджень, принципів академічної свободи, права учасників освітнього процесу на академічну мобільність тощо. В ОНЕУ освітні програми регулярно переглядаються та оновлюються, проекти програм публікуються для громадського обговорення на офіційному сайті університету.

2. Кваліфікований викладацький склад:

- *кваліфікація, досвід і професійний розвиток викладачів.* Професорсько-викладацький склад ОНЕУ налічує більше 500 співробітників, з яких 224 мають науковий ступінь кандидата наук, а 33 – доктора наук. Претенденти на заміщення вакантних посад повинні мати відповідний рівень кваліфікації, що підтверджують освіту, науковий ступінь, вчене звання, відповідність ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, демонструють наукові і методичні здобутки, стажування та підвищення кваліфікації тощо;

- *використання сучасних методів навчання.* Навчання в ОНЕУ передбачає інтеграцію проблемно-орієнтованого навчання, кейс-методів, ділових ігор, тренінгів, стартапів тощо. Навчальні заняття проводяться як в традиційній формі офлайн, так і онлайн в дистанційній формі (переважно для заочної форми навчання), можлива дуальна форма навчання. Виробнича практика та участь у тренінгах та стартапах дозволяють здобувачам сформувати практичні навички професійної діяльності;

- *постійне підвищення кваліфікації викладачів* (курси, тренінги, стажування тощо). В ОНЕУ діє система постійного підвищення кваліфікації викладачів, яка включає участь у

тренінгах, стажуваннях та інших формах професійного розвитку. Викладачі університету приймають участь в міжнародних освітніх програмах та стажуваннях, що впливає на зростання якості їх наукової, методичної та організаційної роботи;

- залучення фахівців із бізнесу та науки у процес організації та виконання навчального процесу. В ОНЕУ ці заходи включають, зокрема, анкетування роботодавців з метою виявлення слабких сторін підготовки випускників, рецензування фахівцями із бізнесу та науки освітніх програм і кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів;

- формування системи мотивації та оцінювання ефективності викладацької діяльності. В ОНЕУ викладачі, які готують переможців олімпіад, конкурсів і турнірів, а також які розробили навчальні посібники та підручники тощо отримують грошові премії. Водночас застосовуються і нематеріальні методи стимулювання викладачів через заохоченням почесними грамотами, цінними подарунками тощо.

3. Якість освітніх програм

- орієнтація на компетентнісний підхід і врахування вимог роботодавців та міжнародних стандартів. Процедури розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм в ОНЕУ орієнтовані на компетентнісний студентоцентризований підхід за рахунок вивчення вимог ринку праці та врахування пропозицій роботодавців, випускників, здобувачів освіти, наукової спільноти з дотриманням освітніх стандартів (стандартів вищої освіти України, ЄКТС – Європейської кредитно трансферно-накопичувальної системи та ESG – Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти);

- використання сучасних методів навчання. В ОНЕУ застосовуються кейс-методи, аналіз господарських ситуацій, дискусії, дебати, метод активних ігор, відеоконференції в форматі лекцій та семінарів, бліц-опитування, командна робота студентів тощо;

- інтеграція теоретичного та практичного навчання. В університеті надання глибоких теоретичних знань підкріплено практичною професійною підготовкою у вигляді виробничої практики, тренінгів, стартапів, кейсів тощо.

4. Матеріально-технічна база

- наявність сучасного обладнання, бібліотек, гуртожитків, спортивної інфраструктури. ОНЕУ має необхідну матеріально-технічну навчальну базу, що включає навчальні корпуси з комп'ютерними класами, їдальню, бібліотеку, коворкінги, гуртожитки та спортивно-оздоровчий комплекс «Економіст»;

- наявність цифрової інфраструктури та доступу до онлайн-ресурсів. ОНЕУ використовує платформу Moodle для розміщення навчально-методичного забезпечення; бібліотека ОНЕУ надає послуги за допомогою системи Лібер-медіа. У процесі підготовки студентів, зокрема заочної форми навчання, для проведення відеоконференцій використовується програмне забезпечення Zoom. Навчальні корпуси та гуртожитки мають безкоштовну бездротову мережу Wi-Fi.

5. Забезпечення якості освіти та внутрішній контроль;

- впровадження системи внутрішнього та зовнішнього контролю якості. Зовнішнє оцінювання контролю якості вищої освіти здійснює Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). В ОНЕУ центр забезпечення якості освіти здійснює внутрішній контроль якості освіти через координацію та контроль якості освітніх програм;

- моніторинг освітнього процесу, оцінка ефективності навчальних програм. Зовнішній моніторинг освітнього процесу проводиться НАЗЯВО. Центр забезпечення якості освіти ОНЕУ здійснює внутрішній моніторинг освітнього процесу для забезпечення дотримання освітніх стандартів;

- наявність зворотного зв'язку від студентів та роботодавців. Зв'язок між студентами, випускниками, керівниками господарюючих суб'єктів та адміністрацією ОНЕУ з метою врахування їх пропозицій здійснюється через проведення їх анкетування, участь у науково методичних конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

6. Цифровізація та інновації:

- *використання навчальних платформ.* Як зазначалось, в ОНЕУ використовують навчальну платформу Moodle, в бібліотеці застосовується система Лібер-медіа, в навчальні корпуси та гуртожитки діє бездротова мережа Wi-Fi;

- *впровадження дистанційного та змішаного навчання.* В ОНЕУ це реалізується за допомогою комп'ютерної техніки, платформи Moodle, програмного забезпечення Zoom;

- *автоматизація управлінських процесів.* В ОНЕУ діє автоматизована система управління (АСУ) навчальним процесом.

7. Ефективне управління фінансовим забезпеченням:

- *раціональне використання ресурсів.* В ОНЕУ цією роботою займається планово-фінансовий відділ та бухгалтерія;

- *диверсифікація джерел фінансування.* Фінансування діяльності ОНЕУ здійснюється з рахунків бюджетного фінансування, контрактної форми навчання здобувачів освіти, виконання наукових досліджень на засадах господарських договорів.

8. Співпраця з бізнесом та міжнародними партнерами:

- *програми стажування та практики в реальному бізнес-середовищі.* В ОНЕУ діє система підвищення кваліфікації викладачів, яка включає участь у стажуваннях та інших формах професійного розвитку, у тому числі на діючих підприємствах. Окремі викладачі поєднують викладацьку діяльність із практичною роботою в підприємствах;

- *наявність договорів з компаніями про підготовку спеціалістів під їхні потреби.* В ОНЕУ є випадки підготовки фахівців на договореній основі з підприємствами (організаціями) за контрактними умовами;

- *участь у міжнародних освітніх проєктах та грантових програмах.* Викладачі та працівники науково-дослідної частини ОНЕУ залучені до міжнародних програм, що сприяє розвитку інтернаціоналізації навчального процесу.

9. Орієнтація на студента та розвиток м'яких навичок (soft skills):

- *інтерактивне навчання та розвиток критичного мислення, комунікаційних навичок.* В ОНЕУ використовуються сучасні методики викладання, активно застосовують мультимедійні технології, кейси, тренінги, стартапи, командну роботу студентів тощо, що сприяє розвитку їх критичного мислення та комунікаційних навичок;

- *індивідуальні освітні траєкторії, менторство та кар'єрне консультування.* В ОНЕУ створюються належні умови для реалізації студентоцентрованого підходу через формування індивідуальної траєкторії навчання для кожного здобувача освіти під кураторством викладача -ментора, який виступає в ролі провідника у сфері професійного розвитку студентів як в період навчання, так і після закінчення університету. Також забезпечуються права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами;

- *впровадження системи підтримки студентів.* В ОНЕУ здобувачам освіти надається всебічна підтримка, включаючи освітню, організаційну, інформаційну, консультаційну, психологічну, соціальну, медичну допомогу.

10. Управління репутацією та брендом ВНЗ:

- *активна PR-кампанія, просування університету в соцмережах та рейтингах.* ОНЕУ має сторінки в соціальних мережах Facebook та Instagram, через які здійснюється активна PR-кампанія та формується уявлення про бренд університету, інформування студентів про актуальні новини, заходи та події;

- *робота з випускниками.* ОНЕУ проводить збір та аналіз інформації про кар'єрний шлях випускників для оцінки ефективності підготовки здобувачів освіти та врахування актуальних тенденцій ринку праці. Центр забезпечення якості освіти ОНЕУ здійснює моніторинг кар'єрного розвитку випускників шляхом анкетування;

- *публікації досліджень, наукові конференції та участь у міжнародних проєктах.* В ОНЕУ відбувається поєднання навчання та результатів наукових досліджень. Викладачі та здобувачі освіти є активними учасниками наукових конференцій, у тому числі, міжнародних,

студенти можуть приймати участь в програмі подвійних дипломів, викладачі – в міжнародних проектах.

11. Формування корпоративної культури та мотивація персоналу:

- *забезпечення взаємодії між викладачами, студентами та адміністрацією.* Взаємодія між студентами та викладачами відбувається на лекційних та практичних заняттях, на кураторських годинах, факультетських та університетських заходах. Представники студентського самоврядування входять до складу вченої ради факультетів та вченої ради університету;

- *наявність системи стимулювання та професійного зростання.* В ОНЕУ викладачі, які готують переможців олімпіад, конкурсів, а також підготували навчальні посібники та підручники, отримують грошові заохочення. Також застосовуються нематеріальні методи мотивації – подяки, нагородження цінними подарунками, почесними грамотами тощо;

- *наявність антикорупційних політик, процедур реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, конфліктних ситуацій.* В ОНЕУ діє цілий комплекс нормативних документів, які мають метою попередження та профілактику зазначених негативних явищ;

- *наявність системи академічної доброчесності.* В ОНЕУ діє політика дотримання академічної доброчесності, що забезпечує належний рівень прозорості, етичності та академічної відповідальності.

До зовнішніх чинників, що впливають на успішність забезпечення якості вищої освіти, можна віднести: 1) політико-військове становище держави; 2) економічне становище країни; 3) державна освітня політика та законодавство; 4) глобалізаційні процеси та міжнародні стандарти освіти; 5) ринок праці та вимоги роботодавців; 6) конкуренція між закладами вищої освіти; 7) демографічні та соціально-економічні фактори; 8) розвиток інформаційних технологій; 9) державне фінансування освіти за рахунок бюджетних коштів; 10) фінансова доступність освіти.

Значна частина зовнішніх чинників ускладнює менеджмент освітньої діяльності.

Система внутрішніх та зовнішніх чинників формує підходи до управління якістю вищої освіти та конкурентоспроможністю ЗВО в процесі підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Успішний менеджмент освітньої діяльності базується на гармонійному балансі врахування впливу цих внутрішніх та зовнішніх чинників, їх моніторингу, аналізі та ефективному використанні для покращення якості освіти.

Список використаних джерел:

1. Кобідзе Н. Н. Управління конкурентоспроможністю університету на ринку освітніх послуг. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021. 239 с.

2. Конкурентоспроможність вищої освіти в умовах інформаційного суспільства: колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Н. І. Холявко. Чернівці: ЧНТУ, 2020. Том II: Науково-практичні засади підвищення конкурентоспроможності національної системи вищої освіти. 2020. 192 с.

3. Петриченко Л. Чинники визначення конкурентоспроможності закладу вищої освіти в умовах глобалізації ринку освітніх послуг. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. № 1, Том 11. С. 28-34.

4. Стеблюк Н. Ф., Копейкіна Є. В. Оцінка конкурентоспроможності вищих навчальних закладів для визначення стратегій їх розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 28-32.